

Αποτελέσματα συλλογής στοιχείων σχετικά με την ορθολογική χρήση γεωργικών φαρμάκων έτους 2016

Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την ορθολογική χρήση
των γεωργικών φαρμάκων

Η ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων μπορεί να επιτευχθεί μέσω των μέτρων που προβλέπονται από το Εθνικό Σχέδιο Δράσης και μπορεί να ελεγχθεί με την αξιολόγηση των στοιχείων που αφορούν τα γεωργικά φάρμακα. Στην παρούσα έκθεση παρουσιάζονται τα στοιχεία που έχουν συλλεχθεί για το έτος 2016 και σύγκρισή τους με τα αντίστοιχα που είχαν συλλεχθεί για το έτος 2014.

**Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής
Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων**

1. Εισαγωγή

Για να διευκολυνθεί η εφαρμογή του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την εφαρμογή της Οδηγίας 2009/128/ΕΚ και την προστασία του ανθρώπου και του περιβάλλοντος, όπως θεσπίστηκε με τη με αριθ. πρωτ. 8197/90920/22-7-2013 Κοινή Υπουργική Απόφαση των Υπουργών Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής και Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΦΕΚ Β' 1883), όπως ισχύει, απαιτείται η συλλογή στοιχείων σχετικά με τη χρήση των γεωργικών φαρμάκων (φυτοπροστατευτικών προϊόντων). Με τη συλλογή και αξιολόγηση των στοιχείων είναι δυνατός ο καθορισμός ποσοτικών στόχων, μέτρων, χρονοδιαγραμμάτων και δεικτών για τη μείωση των κινδύνων και των επιπτώσεων από τη χρήση των γεωργικών φαρμάκων στην ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον και στην ενθάρρυνση της ανάπτυξης και της εισαγωγής της ολοκληρωμένης φυτοπροστασίας καθώς και εναλλακτικών προσεγγίσεων ή τεχνικών με σκοπό τη μείωση της εξάρτησης από τα γεωργικά φάρμακα.

Τα στοιχεία αυτά θα συγκεντρώνονται σε ετήσια βάση προκειμένου να χρησιμοποιούνται στην έκθεση προόδου σχετικά με τον καθορισμό και την επίτευξη των στόχων που καθορίζονται σύμφωνα με το άρθρο 32 της με αριθ. πρωτ. 8197/90920/22-7-2013 Κ.Υ.Α.

2. Σκοπός παρουσίασης στοιχείων χρήσης γεωργικών φαρμάκων

Ο σκοπός παρουσίασης των συλλεχθέντων στοιχείων του παρόντος εγγράφου είναι η ενημέρωση όλων των ενδιαφερόμενων μερών και κυρίως:

- Α) Των φορέων που ασχολούνται με την κατάρτιση των επαγγελματιών χρηστών φυτοπροστατευτικών προϊόντων.
- Β) Των υπηρεσιών που ασχολούνται με τον έλεγχο της ορθολογικής χρήσης των γεωργικών φαρμάκων και την ενημέρωση των ενδιαφερομένων.
- Γ) Των υπευθύνων επιστημόνων των καταστημάτων λιανικής πώλησης γεωργικών φαρμάκων, οι οποίοι έχουν την υποχρέωση να παρέχουν γενικές πληροφορίες σχετικά με τους πιθανούς κινδύνους για τον άνθρωπο και το περιβάλλον από τη χρήση των γεωργικών φαρμάκων, ιδίως σχετικά με τις πηγές κινδύνου, την έκθεση του χρήστη, τον ορθό τρόπο αποθήκευσης, το χειρισμό και την εφαρμογή, την ασφαλή διάθεση του ψεκαστικού διαλύματος που απομένει μετά την εφαρμογή, τη διαχείριση των κενών συσκευασίας και τις εναλλακτικές λύσεις χαμηλού κινδύνου.
- Δ) Των εταιρειών παραγωγής και διάθεσης στην αγορά γεωργικών φαρμάκων, οι οποίες έχουν την υποχρέωση να παρέχουν τις ανωτέρω πληροφορίες.
- Ε) Των επαγγελματιών χρηστών φυτοπροστατευτικών προϊόντων.
- ΣΤ) Ερευνητικών ιδρυμάτων και κάθε άλλου ενδιαφερόμενου μέρους σχετικά με την ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων.

Οι ενδιαφερόμενοι καλούνται να αξιοποιήσουν τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν εξετάζοντας και συσχετίζοντας τα συγκεντρωτικά αποτελέσματα με την καθημερινή εμπειρία και γνώση των προβλημάτων της περιοχής τους για τη βελτίωση της ορθολογικής χρήσης των γεωργικών φαρμάκων.

3. Ερωτηματολόγιο επαγγελματιών χρηστών γεωργικών φαρμάκων

Η Διεύθυνση Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Σ.Ε.Α.) με σκοπό τη συλλογή στοιχείων και την καταγραφή της σημερινής κατάστασης σχετικά με τη χρήση των γεωργικών φαρμάκων ζήτησε με το με αριθ. πρωτ. 1326/15108/5-2-2016 έγγραφο από τις Διευθύνσεις Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής των Περιφερειακών Ενοτήτων (Δ.Α.Ο.Κ. της Π.Ε.) της χώρας, όπως προβούν στις απαραίτητες ενέργειες για τη συμπλήρωση των συνημμένων στο έγγραφο ερωτηματολογίων από επαγγελματίες χρήστες γεωργικών φαρμάκων.

Τα ερωτηματολόγια περιελάμβαναν είκοσι πέντε (25) ερωτήσεις με προκαθορισμένες απαντήσεις, δύο (2) έως πέντε (5) ανά ερώτηση, που κάλυπταν διάφορα στοιχεία της χρήσης των γεωργικών φαρμάκων. Από κάθε Περιφερειακή Ενότητα συμπληρώθηκαν τουλάχιστον εκατό (100), με εξαίρεση συγκεκριμένες περιπτώσεις όπου δεν στάθηκε δυνατόν να συμπληρωθούν. Η συμμετοχή κάθε επαγγελματία χρήστη ήταν εθελοντική και τα συμπληρωμένα ερωτηματολόγια ήταν υποχρεωτικά ανώνυμα, έτσι ώστε οι ερωτώμενοι να περιγράψουν τις πραγματικές απαντήσεις που τους εξέφραζαν, χωρίς το φόβο άμεσων ή μελλοντικών νομικών συνεπειών.

Τα αποτελέσματα των απαντήσεων συγκρίνονται με τα αντίστοιχα του έτους 2014.

Η αρμόδια Δ.Α.Ο.Κ. της Π.Ε. δύναται να προχωρήσει στην περαιτέρω στατιστική επεξεργασία των στοιχείων: μέσοι όροι ανά ερώτηση, συσχετισμούς επιλογών απαντήσεων και εξάγει συμπεράσματα. Τα στατιστικά επεξεργασμένα στοιχεία και τα συμπεράσματα δημοσιεύονται με γραπτή ανακοίνωση ή με ανακοίνωση στο διαδίκτυο για να συνδράμουν τους γεωτεχνικούς που ασχολούνται με την πώληση ή τη συνταγογράφηση των γεωργικών φαρμάκων. Οι Δ.Α.Ο.Κ. των Π.Ε. χρησιμοποιούν τα στατιστικά στοιχεία που αφορούν την περιοχή ευθύνης τους αρχικά και αργότερα συγκριτικά με τα στατιστικά στοιχεία σε εθνικό επίπεδο που παρουσιάζονται στο παρόν, για τον σχεδιασμό, υλοποίηση, αξιολόγηση και βελτίωση των δράσεων που λαμβάνονται για την ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων.

Η Σ.Ε.Α. χρησιμοποιεί τα στατιστικά στοιχεία για τους σκοπούς του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο ν.4036/2012 (ΦΕΚ Α'8) και στη με αριθ. 8197/90920/22-7-2013 Κ.Υ.Α. (ΦΕΚ Β'1883).

Το αρκετά μεγάλο δείγμα των επαγγελματιών χρηστών γεωργικών φαρμάκων και η κατανομή των ερωτηθέντων σε πολλές περιοχές της χώρας διασφαλίζει την αντιπροσωπευτικότητα των αποτελεσμάτων. Διενεργήθηκε επίσης στατιστικός έλεγχος των απαντήσεων μεταξύ των Δ.Α.Ο.Κ. της Π.Ε. από τον οποίο προέκυψε ότι δεν υπάρχουν στατιστικά σημαντικές διαφορές.

Τα συγκεντρωτικά αποτελέσματα φαίνονται στο παρόν έγγραφο. Αναφέρεται αυτολεξεί η ερώτηση που τέθηκε και το επί τοις εκατό (%) ποσοστό κάθε επιλογής στο σύνολο των απαντήσεων της κάθε ερώτησης για το 2016 και σύγκριση με τα αντίστοιχα του 2014. Οι απαντήσεις παρουσιάζονται και γραφικά και τέλος διενεργείται σύντομος σχολιασμός των αποτελεσμάτων κάτω από κάθε ερώτηση για την ενημέρωση των ενδιαφερομένων.

Οι ερωτήσεις καταχωρίζονται σε κεφάλαια είναι όμως λογικό και θεμιτό να εξετασθούν συγκριτικά οι απαντήσεις σε διαφορετικές ερωτήσεις και κεφάλαια από τους ίδιους του ενδιαφερόμενους, έτσι ώστε να εξαχθούν χρήσιμα συμπεράσματα.

Συνολικά λήφθηκαν απαντήσεις από τρεις χιλιάδες εκατόν ενενήντα (3.190) αγοραστές γεωργικών φαρμάκων από όλες τις Περιφέρειες της Χώρας. Οι απαντήσεις που λήφθηκαν ανά περιοχή (Δ.Α.Ο.Κ. της Π.Ε.) είναι οι εξής:

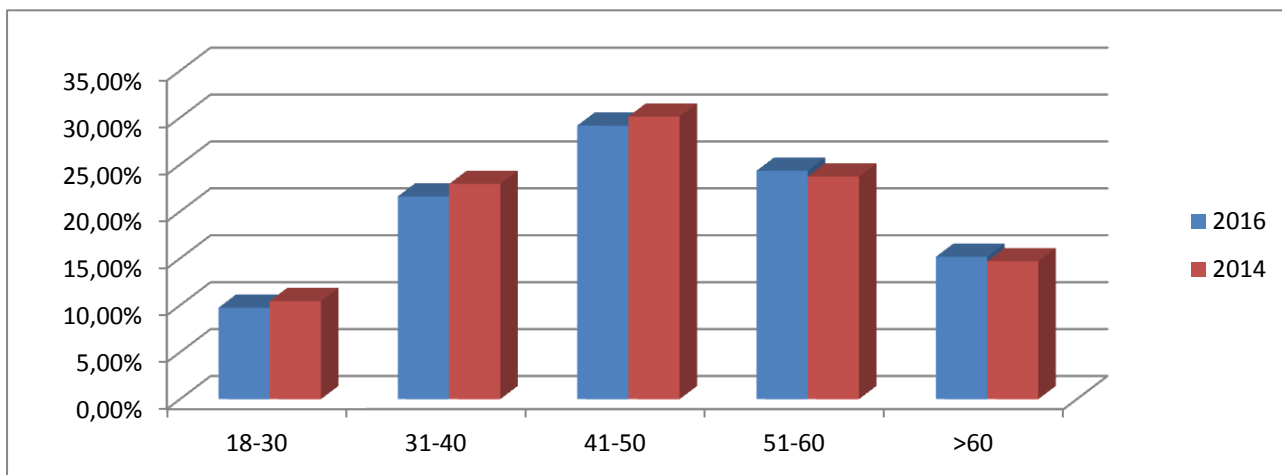
Περιφερειακές Ενότητες της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης	Αριθμός απαντήσεων	Περιφερειακές Ενότητες της Περιφέρειας Πελοποννήσου	Αριθμός απαντήσεων
Δράμας	86	Αργολίδος	100
Έβρου (Αλεξανδρούπολη)	100	Αρκαδίας	105
Έβρου (Ορεστιάδα)	100	Κορινθίας	100
Καβάλας	111	Λακωνίας	100
Ξάνθης	100	Μεσσηνίας	100
		Μεσσηνίας-Κυπαρισίας	100
Περιφερειακές Ενότητες της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας	Αριθμός απαντήσεων	Περιφερειακές Ενότητες της Περιφέρειας Αττικής	Αριθμός απαντήσεων
Θεσσαλονίκης	100	Πειραιώς	67
Κιλκίς	70	Ανατολικής Αττικής	23
Πέλλας	100	Δυτικής Αττικής	100
Σερρών	100	Νήσων	73
Περιφερειακές Ενότητες της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας	Αριθμός απαντήσεων	Περιφερειακές Ενότητες της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας	Αριθμός απαντήσεων
Γρεβενών	100	Βοιωτίας	100
Φλώρινας	100	Φθιώτιδας	100
Περιφερειακές Ενότητες της Περιφέρειας Θεσσαλίας	Αριθμός απαντήσεων	Περιφερειακές Ενότητες της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων	Αριθμός απαντήσεων
Μαγνησίας	100	Κεφαλληνίας	100
Τρικάλων	70	Ιθάκης	100
Περιφερειακές Ενότητες της Περιφέρειας Ηπείρου	Αριθμός απαντήσεων	Περιφερειακές Ενότητες της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου	Αριθμός απαντήσεων
Άρτας	100	Χίου	85
Περιφερειακές Ενότητες της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου	Αριθμός απαντήσεων	Περιφερειακές Ενότητες της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας	Αριθμός απαντήσεων
Κυκλάδες	100	Αιτωλοακαρνανίας	100
Περιφερειακές Ενότητες της Περιφέρειας Κρήτης	Αριθμός απαντήσεων		
Ηρακλείου	100		
Λασιθίου	100		
Χανίων	100		

Τα στοιχεία αυτά ενσωματώθηκαν στα συνολικά στοιχεία και τα αποτελέσματα διαμορφώνονται ως εξής:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

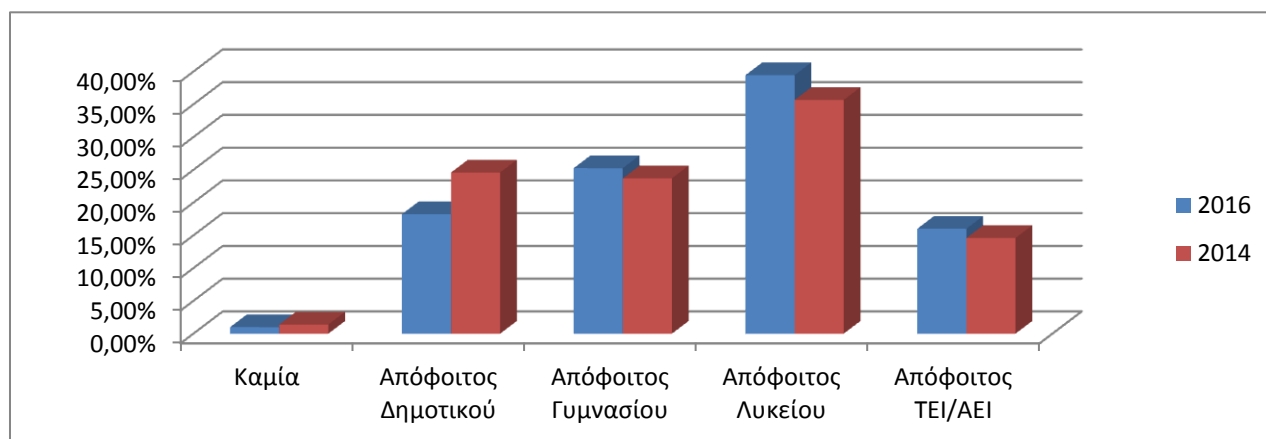
Στο κεφάλαιο αυτό οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να απαντήσουν σε ερωτήσεις που αφορούν τους ίδιους και τα χαρακτηριστικά και τις δεξιότητες που κατέχουν.

Ερώτηση 1. Ηλικία:	18-30	31-40	41-50	51-60	>60
2016	9,74%	21,61%	29,15%	24,34%	15,17%
2014	10,45%	22,93%	30,12%	23,73%	14,70%

Η κατανομή των ηλικιών των επαγγελματιών χρηστών γεωργικών φαρμάκων είναι κανονική και σχεδόν ίδια με την αντίστοιχη του 2014. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει ότι περισσότεροι από το 30% των επαγγελματιών χρηστών που ρωτήθηκαν δήλωσαν ότι ήταν μέχρι 40 ετών.

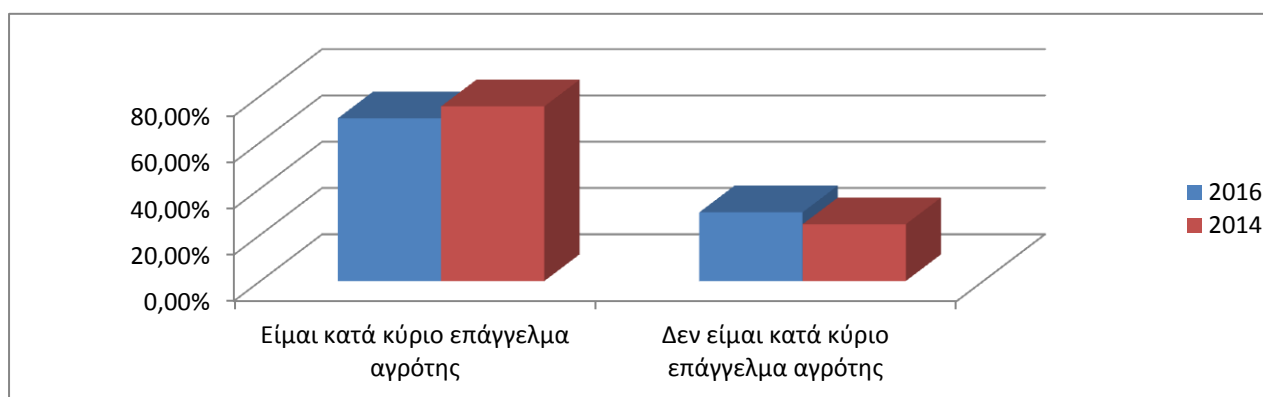
Ερώτηση 2. Μορφωτικό επίπεδο - βαθμίδα σπουδών που έχετε ολοκληρώσει:	Καμία	Απόφοιτος Δημοτικού	Απόφοιτος Γυμνασίου	Απόφοιτος Λυκείου	Απόφοιτος ΤΕΙ/ΑΕΙ
2016	1,00%	18,24%	25,27%	39,47%	16,02%
2014	1,40%	24,60%	23,71%	35,68%	14,60%

Τα αποτελέσματα της συλλογής στοιχείων αποδεικνύουν ότι οι επαγγελματίες γεωργικών φαρμάκων διαθέτουν το απαραίτητο γνωστικό επίπεδο όχι μόνον για να κατανοήσουν το κείμενο μιας ετικέτας γεωργικού φαρμάκου αλλά και για να συμμετάσχουν σε εξειδικευμένη κατάρτιση σχετικά με τα γεωργικά φάρμακα.

Σε σχέση με το 2014, παρουσιάζεται αύξηση του ποσοστού των επαγγελματιών χρηστών γεωργικών φαρμάκων που δήλωσαν απόφοιτοι γυμνασίου, λυκείου ή τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

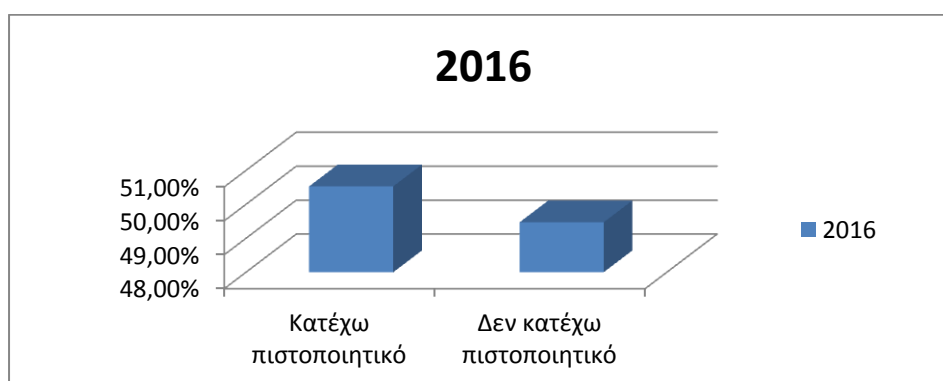
Ερώτηση 3. Είστε κατά κύριο επάγγελμα αγρότης;	Ναι	Όχι
2016	70,33%	29,67%
2014	75,48%	24,52%

Σχεδόν το 30% των ερωτώμενων δήλωσαν ότι δεν είναι κατά κύριο επάγγελμα αγρότες. Το αντίστοιχο ποσοστό του 2014 ήταν σχεδόν στο 25%.

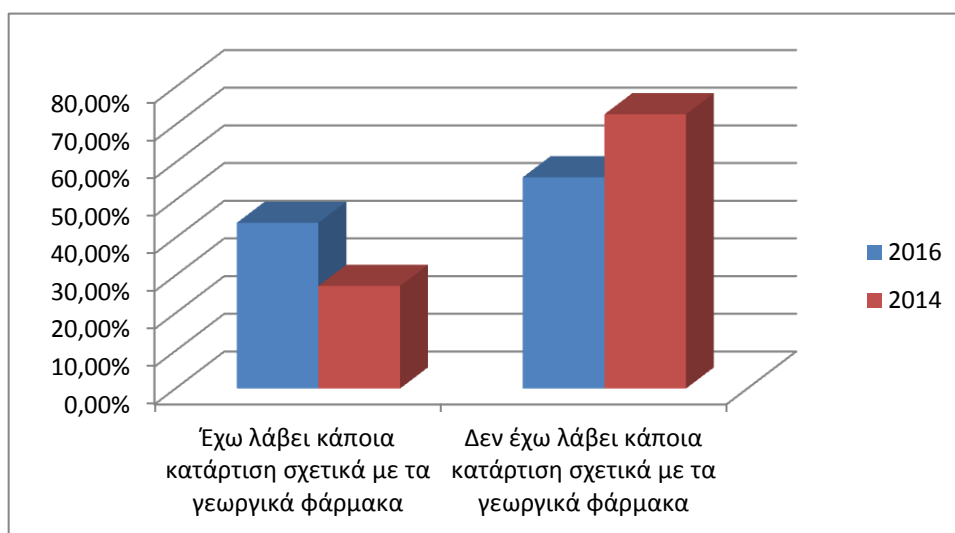
Το γεγονός αυτό πρέπει να ληφθεί υπόψη στην απαιτούμενη κατάρτιση των επαγγελματιών χρηστών γεωργικών φαρμάκων. Η πιστοποίηση των γνώσεων ορθολογικής χρήσης των γεωργικών φαρμάκων πρέπει να είναι προαπαιτούμενη για κάθε επαγγελματία χρήστη γεωργικού φαρμάκου, ασχέτως εάν είναι κατά κύριο επάγγελμα αγρότης ή όχι.

Ερώτηση 4. Κατέχετε πιστοποιητικό γνώσεων ορθολογικής χρήσης γεωργικών φαρμάκων;	Κατέχω πιστοποιητικό	Δεν κατέχω πιστοποιητικό
2016	50,53%	49,47%
2014	Δεν υπήρχε η ερώτηση	Δεν υπήρχε η ερώτηση

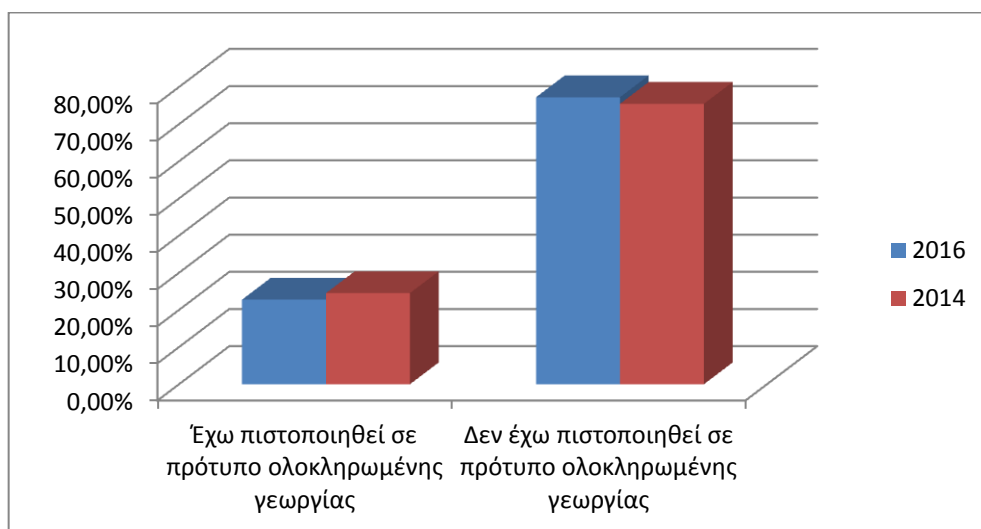
Οι μισοί ερωτηθέντες επαγγελματίες χρήστες γεωργικών φαρμάκων κατέχουν πιστοποιητικό γνώσεων ορθολογικής χρήσης γεωργικών φαρμάκων.

Ερώτηση 5. Έχετε λάβει κάποια κατάρτιση σχετικά με τα γεωργικά φάρμακα;	Ναι	Όχι
2016	43,96%	56,04%
2014	27,23%	72,77%

Σχεδόν το 44% των αγοραστών γεωργικών φαρμάκων έχει λάβει κάποια κατάρτιση σχετικά με τα γεωργικά φάρμακα. Το ποσοστό αυτό είναι σημαντικά αυξημένο σε σχέση με το αντίστοιχο του 2014 και πιθανόν αντικατοπτρίζει την κατάρτιση για την απόκτηση πιστοποιητικού γνώσεων ορθολογικής χρήσης γεωργικών φαρμάκων.

Ερώτηση 6. Έχετε πιστοποιηθεί σε κάποιο πρότυπο ολοκληρωμένης γεωργίας;	Ναι	Όχι
2016	22,76%	77,24%
2014	24,52%	75,48%

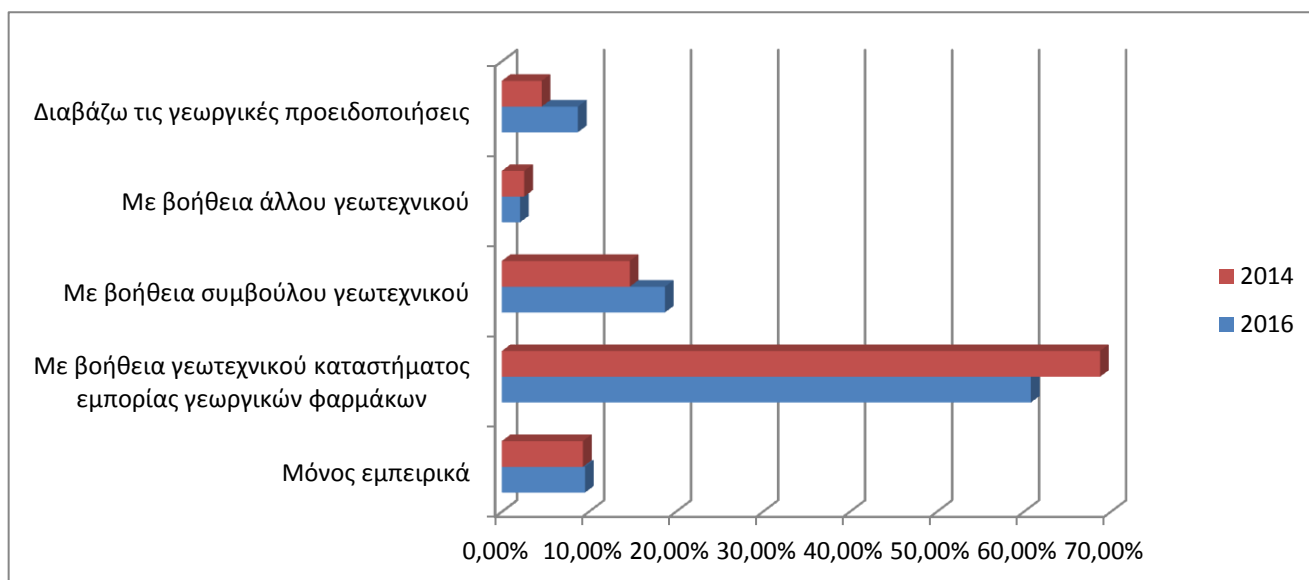
Ποσοστό σχεδόν 23% των αγοραστών γεωργικών φαρμάκων που ρωτήθηκαν, δήλωσε ότι έχει πιστοποιηθεί σε κάποιο πρότυπο ολοκληρωμένης γεωργίας, γεγονός ιδιαίτερα θετικό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΦΑΡΜΑΚΩΝ

Στις ερωτήσεις του παρόντος κεφαλαίου, οι επαγγελματίες χρήστες γεωργικών φαρμάκων κλήθηκαν να απαντήσουν σε κρίσιμες ερωτήσεις που αφορούν τα γεωργικά φάρμακα από το πώς αποφασίζουν να τα χρησιμοποιήσουν ως και τον τρόπο εφαρμογής τους.

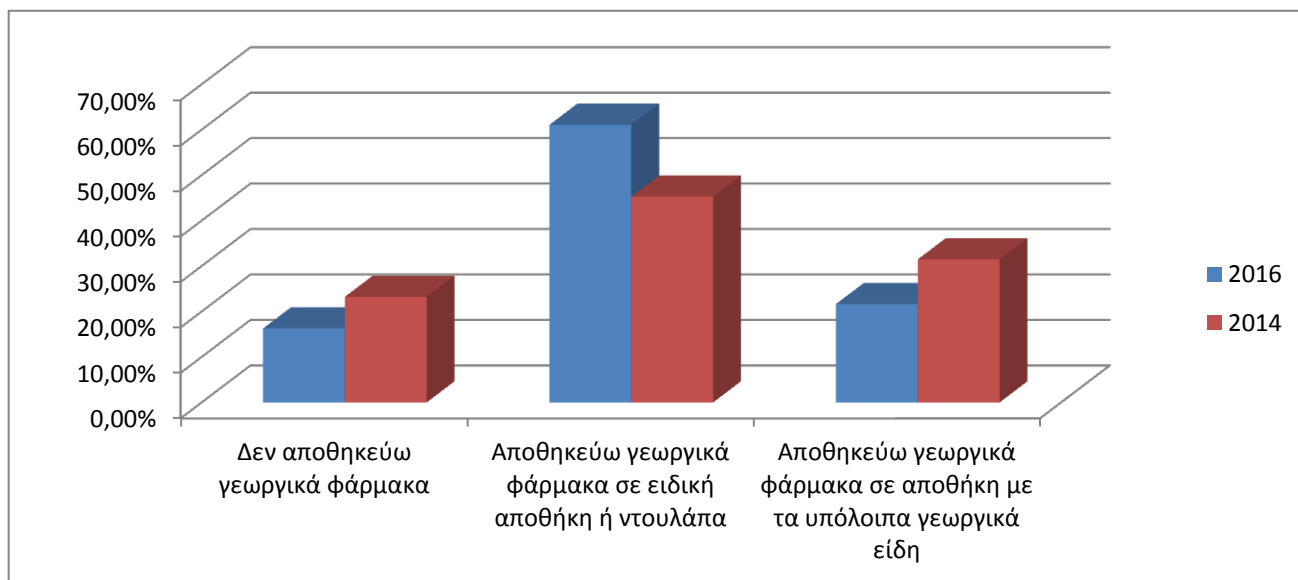
Ερώτηση 7. Πώς λαμβάνετε την απόφαση για να χρησιμοποιήσετε γεωργικό φάρμακο;	Μόνος εμπειρικά	Με βοήθεια γεωτεχνικού			Διαβάζω τις γεωργικές προειδοποιήσεις
		Καταστήματος εμπορίας γεωργικών φαρμάκων	Συμβούλου	Άλλου	
2016	9,57%	60,82%	18,76%	2,10%	8,75%
2014	9,33%	68,77%	14,72%	2,58%	4,59%

Τα αποτελέσματα της συλλογής στοιχείων κατέδειξαν τη σημαντικότερη επιρροή του υπεύθυνου επιστήμονα – γεωτεχνικού του καταστήματος εμπορίας γεωργικών φαρμάκων στην απόφαση του επαγγελματία χρήστη σχετικά με το αν θα χρησιμοποιήσει ή όχι γεωργικό φάρμακο. Από το γεγονός αυτό μπορούν να εξαχθούν δύο διαφορετικά μεταξύ τους συμπεράσματα: Πρώτον, μέσω της συνταγογράφησης και της ηλεκτρονικής καταγραφής της λιανικής πώλησης των γεωργικών φαρμάκων αναμένεται να αξιοποιηθεί ο ρόλος των καταστημάτων εμπορίας γεωργικών φαρμάκων και κατ' επέκταση να ελεγχθεί η ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων. Δεύτερον, λόγω της εμπορικής δραστηριότητας των καταστημάτων αυξάνεται ο κίνδυνος προτροπής του ενδιαφερόμενου να λύσει τα προβλήματα φυτοπροστασίας με την προμήθεια και χρήση γεωργικού φαρμάκου, χωρίς να αντισταθμίζεται αυτή η προτροπή από ισόρροπη πληροφόρηση των παραγωγών για προληπτικά μέτρα ή μη-χημική φυτοπροστασία. Σε σχέση με το 2014, καταγράφηκε αύξηση του ποσοστού των επαγγελματιών χρηστών που λαμβάνουν την απόφασή τους από το Σύστημα Γεωργικών Προειδοποιήσεων.

Ερώτηση 8. Πού και πώς αποθηκεύετε τα γεωργικά φάρμακα;	Δεν αποθηκεύω	Σε ειδική για τα γεωργικά φάρμακα αποθήκη ή ντουλάπα	Σε αποθήκη με τα υπόλοιπα γεωργικά είδη
2016	16,27%	61,09%	21,64%
2014	23,24%	45,28%	31,48%

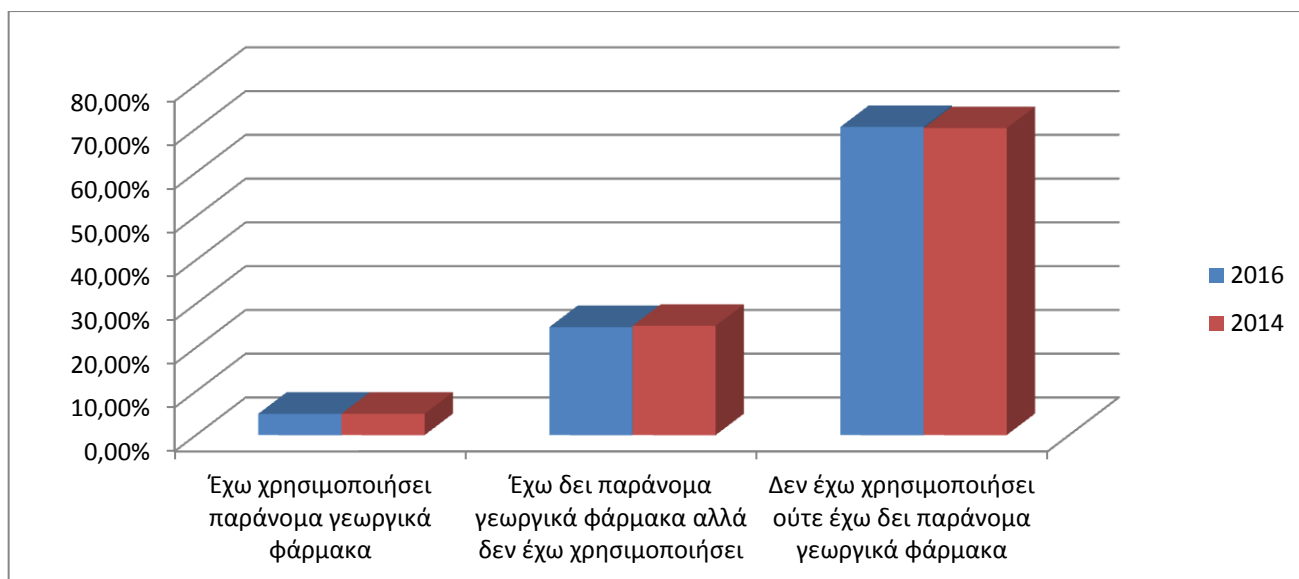
Η αποθήκευση των γεωργικών φαρμάκων πρέπει να γίνεται σε χώρο που να κλειδώνει και να είναι δροσερός και καλά αεριζόμενος. Οι απαιτήσεις αυτές πρέπει να γνωστοποιούνται προς τους επαγγελματίες χρήστες που αποθηκεύουν γεωργικά φάρμακα. Η μη αποθήκευση γεωργικών φαρμάκων (αγορά μόνον όταν απαιτείται η χρήση τους και χρήση του συνόλου της ποσότητάς τους) θα μπορούσε να αποτελεί σύσταση για την αποφυγή των κινδύνων της αποθήκευσης αλλά μπορεί να οδηγήσει και σε μη ελεγχόμενη και εντελώς εκτός προδιαγραφών «προσωρινή» αποθήκευση, όταν για κάποιο λόγο ο επαγγελματίας χρήστης γεωργικών φαρμάκων χρειάζεται εκτάκτως να αποθηκεύσει τα γεωργικά φάρμακα.

Τα αποτελέσματα δείχνουν μια σαφή βελτίωση σε σχέση με το 2014, καθώς αυξήθηκε σημαντικά ο αριθμός αυτών που δηλώνουν ότι αποθηκεύουν σε ειδική για τα γεωργικά φάρμακα αποθήκη ή ντουλάπα.

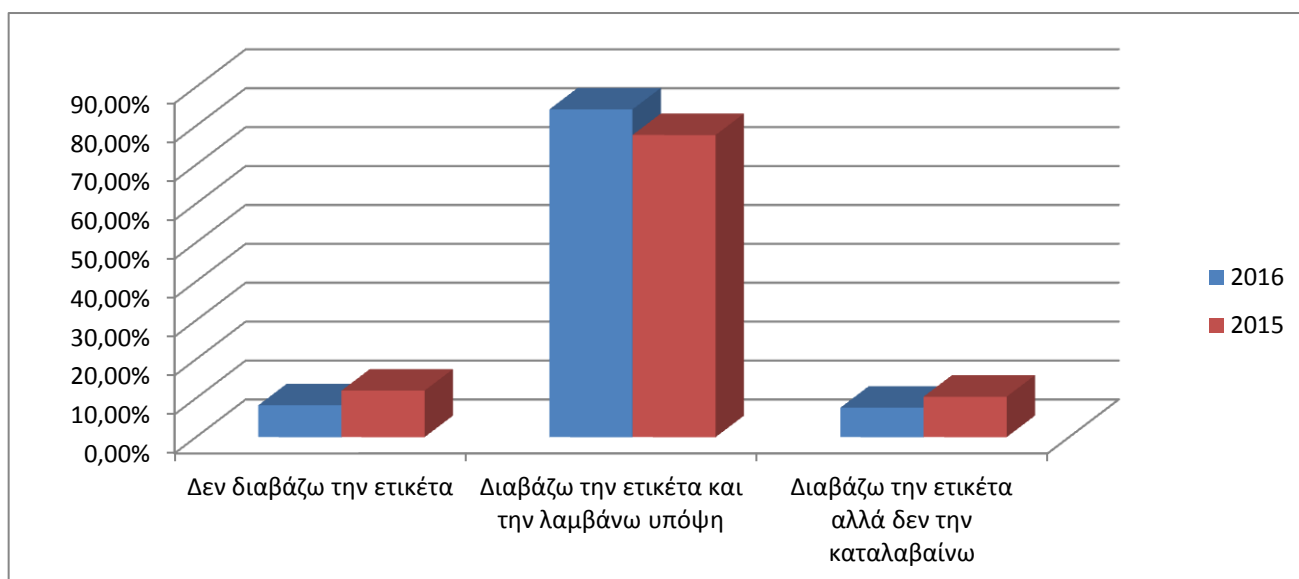
Ερώτηση 9. Έχετε δει ή χρησιμοποιήσει παράνομα γεωργικά φάρμακα;	Έχω χρησιμοποιήσει	Έχω δει αλλά δεν έχω χρησιμοποιήσει	Δεν έχω χρησιμοποιήσει ούτε έχω δει
2016	4,89%	24,69%	70,42%
2014	4,88%	24,98%	70,14%

Περισσότεροι από το 30% από τους ερωτηθέντες επαγγελματίες χρήστες γεωργικών φαρμάκων δήλωσαν ότι έχουν δει ή έχουν χρησιμοποιήσει παράνομα γεωργικά φάρμακα και αυτό καταδεικνύει τη σοβαρότητα του προβλήματος. Στην ερώτηση δεν περιγράφεται ρητά ποιο θεωρείται παράνομο γεωργικό φάρμακο και είναι άγνωστο εάν οι ερωτώμενοι συμπεριέλαβαν στην απάντησή τους σκευάσματα που έχουν ανακληθεί και απαγορεύεται πλέον η χρήση τους ή άλλα σκευάσματα που δεν έχουν εγκριθεί αλλά φέρουν στη συσκευασία τους σαφείς φυτοπροστατευτικές ενδείξεις, τα οποία είναι κι αυτά παράνομα γεωργικά φάρμακα. Σε κάθε περίπτωση αναδεικνύεται το σημαντικό μέγεθος του προβλήματος των παράνομων γεωργικών φαρμάκων και η αναγκαιότητα λήψης αποτελεσματικών μέτρων ελέγχου.

Καμία βελτίωση δεν παρουσιάστηκε σε σχέση με το 2014 και αυτό καταδεικνύει την ένταση του προβλήματος.

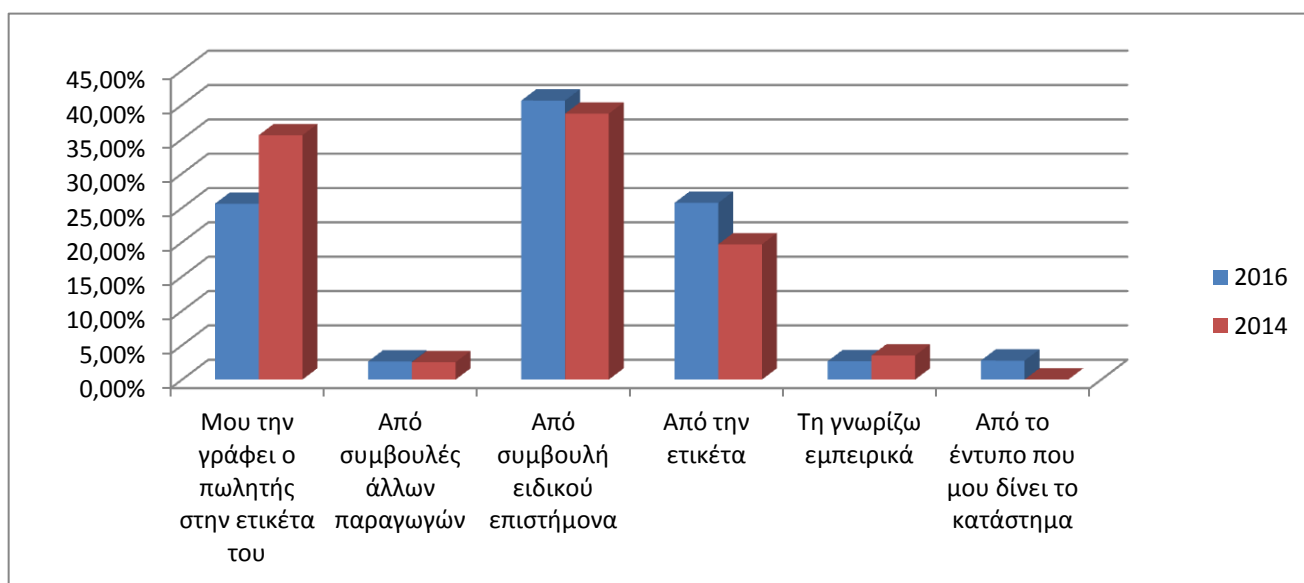
Ερώτηση 10. Διαβάζετε τις ετικέτες των γεωργικών φαρμάκων;	Δεν τη διαβάζω	Τη διαβάζω και την λαμβάνω υπόψη	Τη διαβάζω αλλά δεν την καταλαβαίνω
2016	8,19%	84,25%	7,56%
2015	11,96%	77,66%	10,39%

Είναι βασική απαίτηση η τήρηση των οριζόμενων στην ετικέτα των γεωργικών φαρμάκων και το ότι περισσότεροι από 15% των ερωτηθέντων απάντησαν είτε ότι δεν τη διαβάζουν είτε ότι τη διαβάζουν αλλά δεν την καταλαβαίνουν, δημιουργεί εύλογη ανησυχία. Οι επαγγελματίες χρήστες των γεωργικών φαρμάκων πρέπει μέσω κατάρτισης, ενημερωτικών ημερίδων και άλλων δράσεων να κατανοήσουν τη σημασία ανάγνωσης και τήρησης των οριζόμενων στην ετικέτα των γεωργικών φαρμάκων. Επίσης, ο γεωτεχνικός, που όπως προαναφέρθηκε επηρεάζει σημαντικά τον επαγγελματία χρήστη στην απόφαση για χρήση του γεωργικού φαρμάκου, πρέπει να προσφέρει αρωγή στον επαγγελματία χρήστη στην εφαρμογή των οριζόμενων επί της ετικέτας των γεωργικών φαρμάκων.

Υπάρχει βελτίωση σε σχέση με το 2014.

Ερώτηση 11. Πώς βρίσκετε την κατάλληλη δόση του γεωργικού φαρμάκου που θα χρησιμοποιήσετε;	Μου την γράφει ο πωλητής στην ετικέτα του	Από συμβουλές άλλων παραγωγών	Από συμβουλή ειδικού επιστήμονα	Από την ετικέτα	Τη γνωρίζω εμπειρικά	Από το έντυπο που μου δίνει το κατάστημα
2016	25,60%	2,63%	40,62%	25,72%	2,67%	2,76%
2014	35,57%	2,53%	38,71%	19,69%	3,50%	Δεν υπήρχε η επιλογή

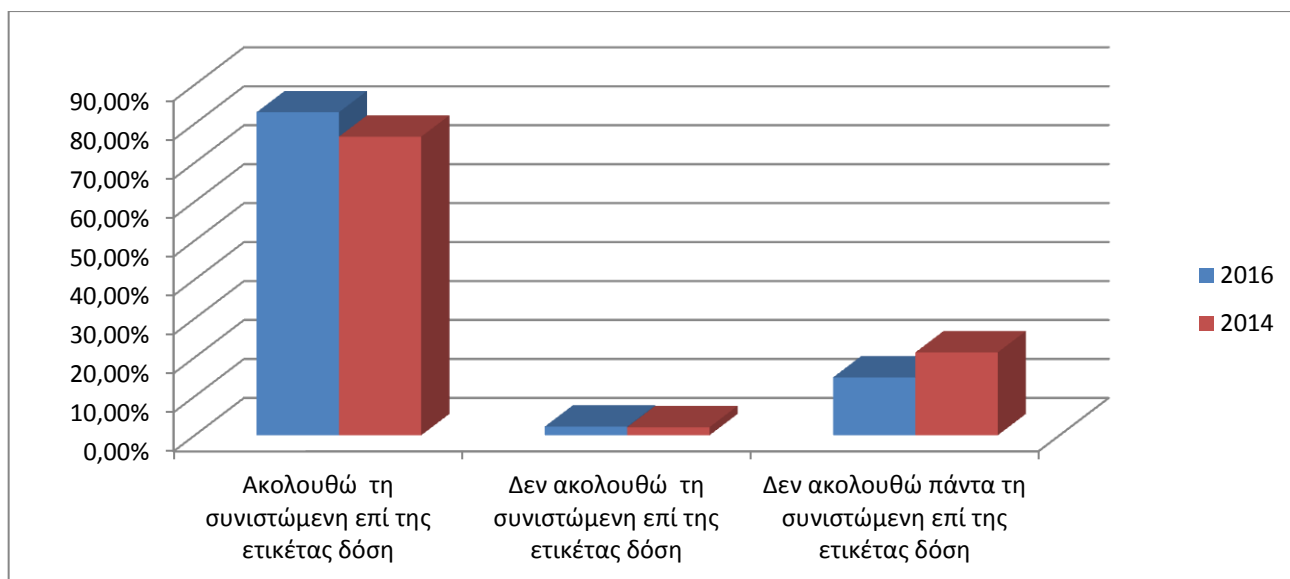
Και στην ερώτηση αυτή αναδεικνύεται ο ιδιαίτερα σημαντικός ρόλος του γεωτεχνικού, ο οποίος σε σημαντικό ποσοστό ενημερώνει τον επαγγελματία χρήστη για την κατάλληλη δόση του γεωργικού φαρμάκου. Η εμπειρική γνώση της κατάλληλης δόσης, χωρίς τη συμβουλή γεωτεχνικού ή την ανάγνωση της ετικέτας, δημιουργεί ανησυχία, καθώς ο επαγγελματίας χρήστης δεν θα ενημερωθεί σε περίπτωση αλλαγής των ενδεικνυόμενων δόσεων.

Θετικό σημείο είναι η αύξηση του ποσοστού των χρηστών των γεωργικών φαρμάκων που βρίσκουν την κατάλληλη δόση διαβάζοντας την ετικέτα του γεωργικού φαρμάκου σε σχέση με το 2014.

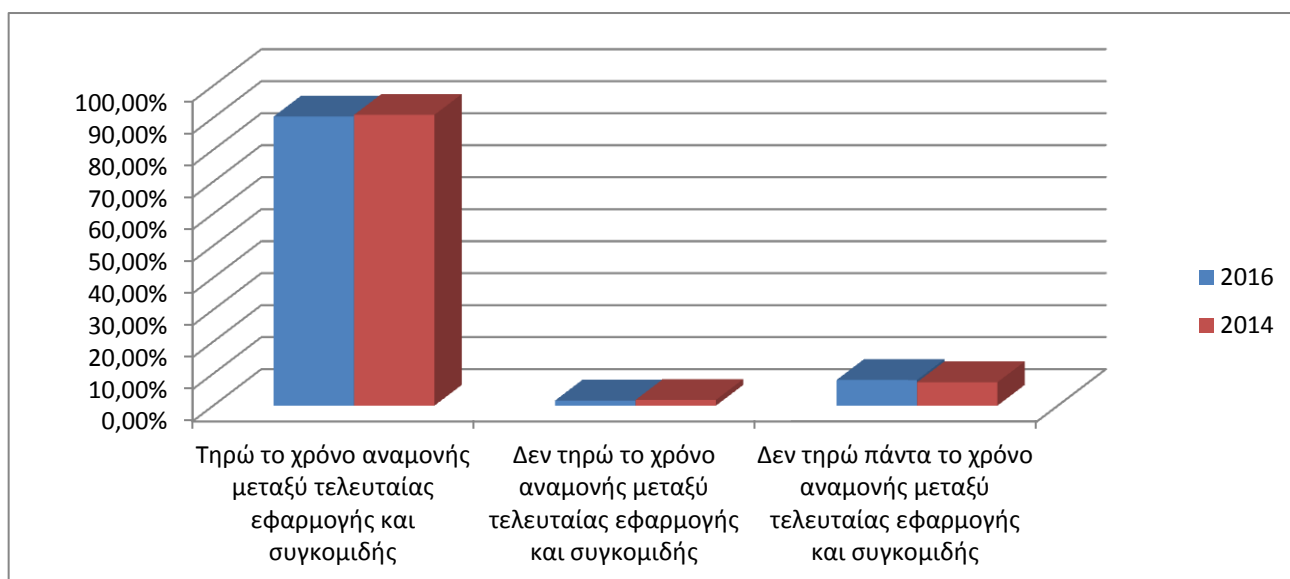
Ερώτηση 12. Ακολουθείτε τη συνιστώμενη επί της ετικέτας δόση;	Ναι	Όχι	Όχι πάντα
2016	82,92%	2,23%	14,85%
2014	76,65%	2,07%	21,28%

Ένα σημαντικό ποσοστό της τάξεως του 17% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι δεν ακολουθεί πάντα τη συνιστώμενη δόση. Πρέπει να γίνει σαφές στους επαγγελματίες χρήστες των γεωργικών φαρμάκων ότι η μη πιστή τήρηση των συνιστώμενων επί της ετικέτας δόσεων επιφέρει κυρώσεις καθώς δύναται να έχει ιδιαίτερα βλαβερές συνέπειες για την καλλιέργεια και για την υγεία του χρήστη, του καταναλωτή των παραγόμενων φυτικών προϊόντων και του περιβάλλοντος.

Αποτελεί όμως σαφή βελτίωση σε σχέση με το 2014, όπου το αντίστοιχο ποσοστό ξεπερνούσε το 23%.

Ερώτηση 13. Τηρείτε το χρόνο αναμονής μεταξύ τελευταίας εφαρμογής και συγκομιδής;	Ναι	Όχι	Όχι πάντα
2016	90,37%	1,60%	8,03%
2014	90,90%	1,79%	7,31%

Καμία βελτίωση δεν παρουσιάστηκε σε σχέση με το 2014 και αυτό καταδεικνύει την ένταση του προβλήματος. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα ποσοστό σχεδόν 11% δεν τηρεί ή δεν τηρεί πάντα το απαιτούμενο χρονικό διάστημα αναμονής μεταξύ της τελευταίας εφαρμογής των γεωργικών φαρμάκων και της συγκομιδής. Τέτοιες εφαρμογές είναι εξαιρετικά πιθανόν να προκαλέσουν την ανίχνευση υπολειμμάτων γεωργικών φαρμάκων στα παραγόμενα φυτικά προϊόντα σε συγκεντρώσεις ανώτερες από τα ανώτατα επιτρεπτά όρια (MRLs).

Η μείωση των υπερβάσεων αποτελεί έναν από τους στόχους του Εθνικού Σχεδίου Δράσης και αποτελεί υποχρέωση όλων των ενδιαφερόμενων μερών να συμβάλλουν προς την κατεύθυνση αυτή.

Ερώτηση 14. Έχετε χρησιμοποιήσει γεωργικό φάρμακο σε καλλιέργεια που δεν αναφέρεται στην ετικέτα;	Ναι	Όχι	Μερικές φορές
2016	11,29%	77,67%	11,04%
2014	14,74%	68,56%	16,70%

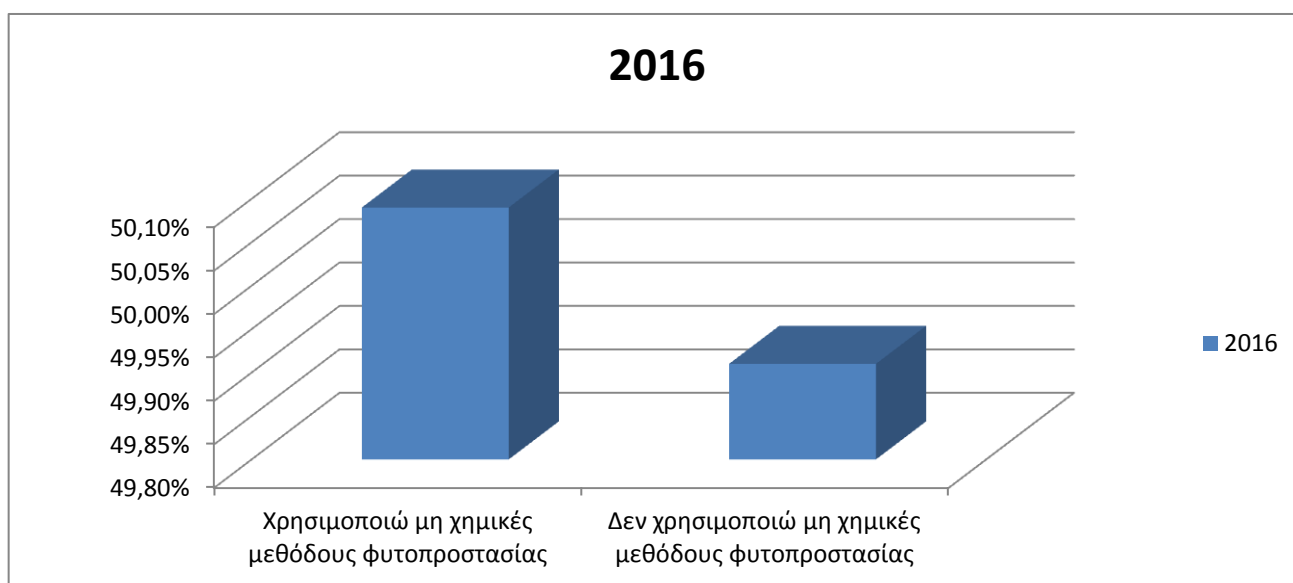
Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα στη χρήση των γεωργικών φαρμάκων είναι η εφαρμογή τους σε καλλιέργεια που δεν αναφέρεται στην ετικέτα δηλαδή δεν είναι εγκεκριμένη η χρήση τους. Η μείωση των κινδύνων και των δυσμενών επιπτώσεων για την υγεία του ανθρώπου και το περιβάλλον από τη χρήση γεωργικών φαρμάκων απαιτεί την εξάλειψη της χρήσης τους σε καλλιέργειες, όπου δεν έχει εγκριθεί η χρήση τους.

Υπάρχει σημαντική βελτίωση σε σχέση με το 2014.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΧΡΗΣΤΗ

Στο κεφάλαιο αυτό, οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να απαντήσουν σε ερωτήματα που αφορούν τη δική τους ασφάλεια. Οι απαντήσεις που λήφθηκαν καθιστούν επιτακτική ανάγκη τη λήψη μέτρων ενημέρωσης των επαγγελματιών χρηστών φυτοπροστατευτικών προϊόντων για τους κινδύνους που διατρέχει η υγεία τους όταν δεν λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα ατομικής προστασίας.

Ερώτηση 15. Χρησιμοποιείται μη χημικές μεθόδους φυτοπροστασίας;	Ναι	Όχι
2016	50,09%	49,91%
2014	Δεν υπήρχε η ερώτηση	Δεν υπήρχε η ερώτηση

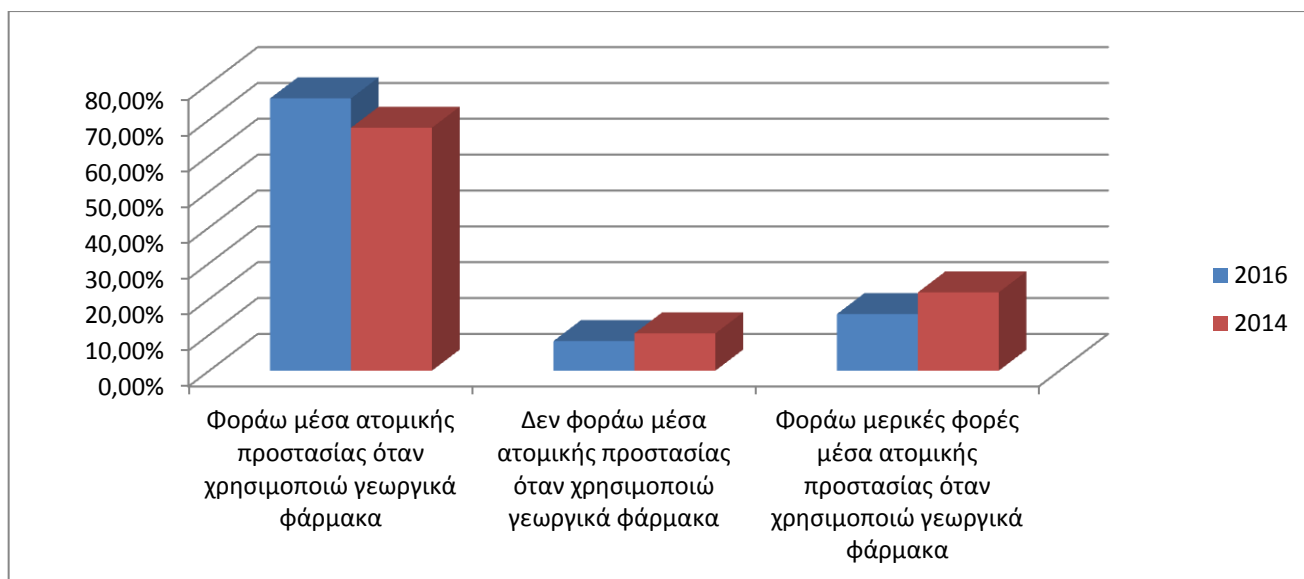

Περισσότερους από τους μισούς παραγωγούς εφαρμόζουν μη χημικές μεθόδους φυτοπροστασίας και αυτό αποτελεί θετικό σημείο με στόχο το σύνολο των παραγωγών να εφαρμόζει μη χημικές μεθόδους φυτοπροστασίας.

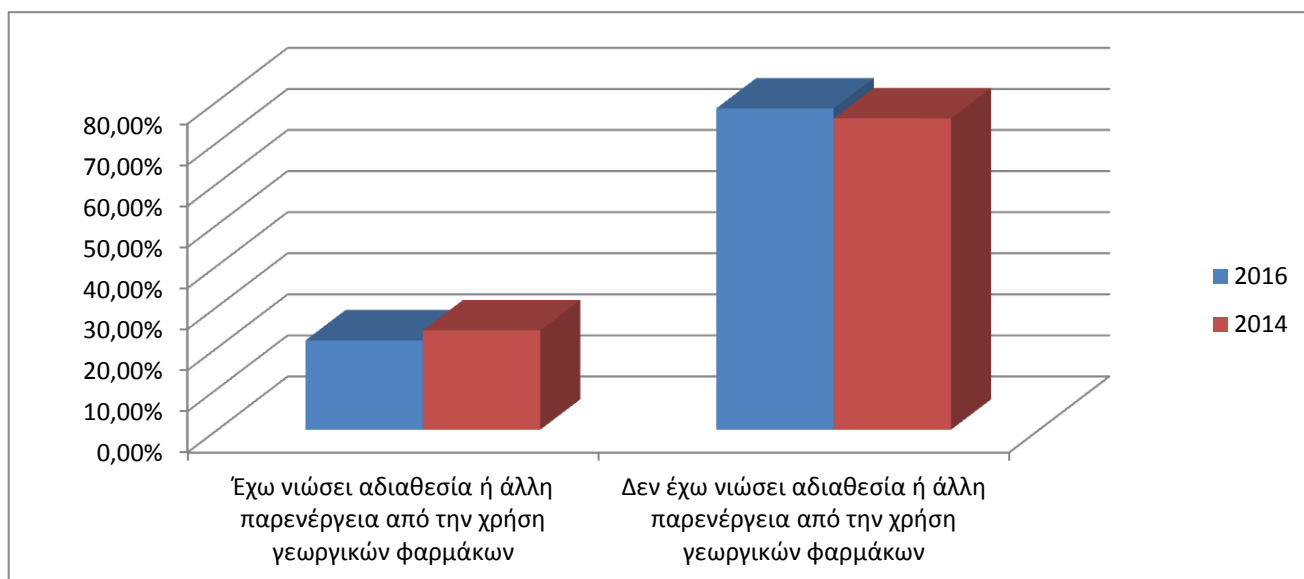
Ερώτηση 16. Φοράτε μέσα ατομικής προστασίας όταν χρησιμοποιείτε γεωργικά φάρμακα;	Ναι	Όχι	Μερικές φορές
2016	75,95%	8,26%	15,79%
2014	67,76%	10,39%	21,85%

Ιδιαίτερα σημαντική η αύξηση κατά σχεδόν εννέα ποσοστιαίες μονάδες του αριθμού των ερωτηθέντων που δήλωσαν ότι φορούν πάντα τα απαραίτητα μέσα ατομικής προστασίας σε σχέση με το 2014.

Η υποτίμηση των κινδύνων για την υγεία των επαγγελματιών χρηστών χαρακτηρίζει το ποσοστό των ερωτηθέντων που απάντησαν ότι δεν φορούν ποτέ ή δεν φορούν πάντα τα μέσα ατομικής προστασίας, όταν χρησιμοποιούν γεωργικά φάρμακα. Αποτελεί καθήκον όλων των ενδιαφερόμενων μερών η συμβολή στην ενημέρωση των επαγγελματιών χρηστών για τους κινδύνους που εκθέτουν την υγεία τους όταν δεν φορούν τα μέσα ατομικής προστασίας και ένας από τους στόχους των μέτρων του Εθνικού Σχεδίου Δράσης.

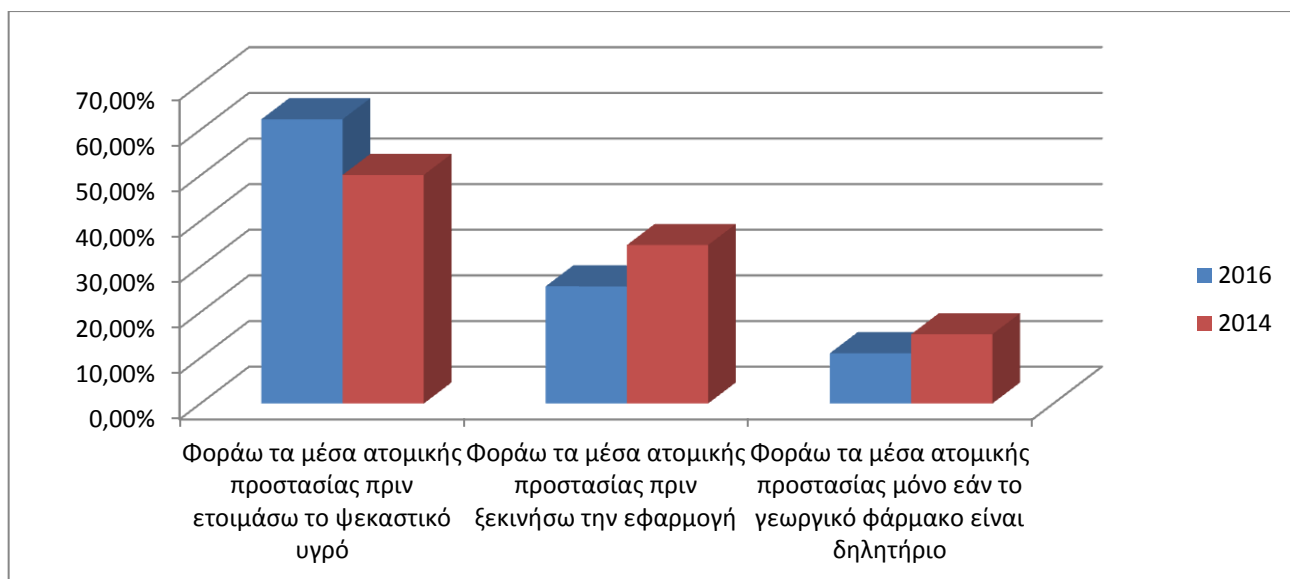

Ερώτηση 17. Έχετε νιώσει αδιαθεσία ή άλλη παρενέργεια από την χρήση γεωργικών φαρμάκων;	Ναι	Όχι
2016	21,76%	78,24%
2014	24,19%	75,81%

Η υποτίμηση των κινδύνων για την υγεία των επαγγελματιών χρηστών δεν θα μπορούσε να μην έχει συνέπειες, όταν ένα αντίστοιχο με την προηγούμενη ερώτηση ποσοστό των ερωτηθέντων επαγγελματιών χρηστών γεωργικών φαρμάκων δήλωσε ότι έχει νιώσει αδιαθεσία ή άλλη παρενέργεια από τη χρήση των γεωργικών φαρμάκων. Η επίγνωση του κινδύνου καθίσταται επιτακτική αναγκαιότητα.

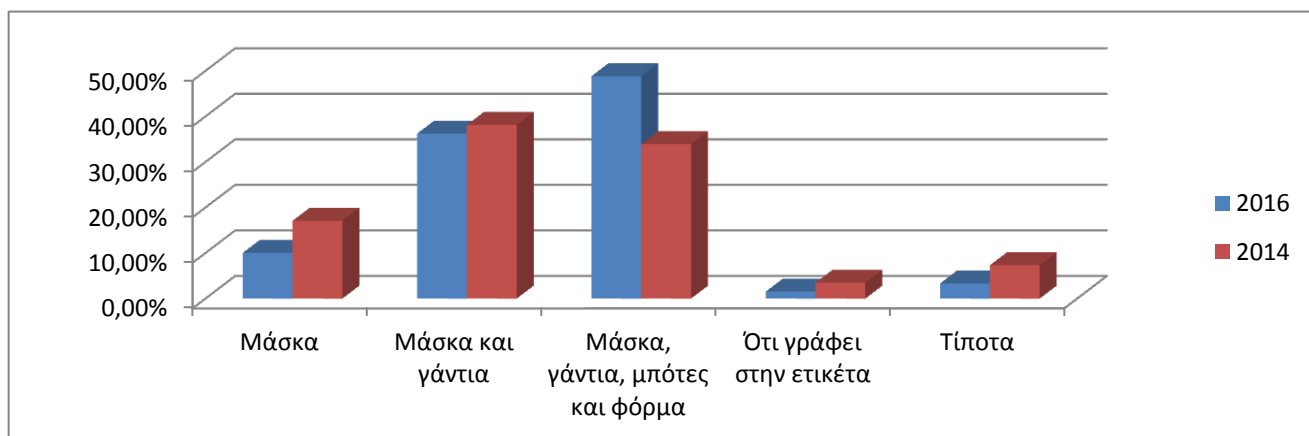
Ερώτηση 18. Πότε φοράτε τα μέσα ατομικής προστασίας;	Πριν ετοιμάσω το ψεκαστικό υγρό	Πριν ξεκινήσω την εφαρμογή	Μόνο εάν το γεωργικό φάρμακο είναι δηλητήριο
2016	62,29%	25,68%	11,03%
2014	50,09%	34,73%	15,18%

Τα μέσα ατομικής προστασίας πρέπει να φοριούνται πριν την ετοιμασία του ψεκαστικού υγρού όταν ο επαγγελματίας χρήστης έρχεται σε επαφή με το πυκνό γεωργικό φάρμακο. Σε καμία περίπτωση μόνον εάν το γεωργικό φάρμακο είναι δηλητήριο, όπως δήλωσε σημαντικό ποσοστό των ερωτηθέντων, καθώς και όσα από τα γεωργικά φάρμακα δεν είναι δηλητήρια, δεν στερούνται βλαβερών επιδράσεων στην υγεία του επαγγελματία χρήστη.

Σημαντική η αύξηση κατά δώδεκα ποσοστιαίες μονάδες του αριθμού των ερωτηθέντων που δήλωσαν ότι φορούν πάντα τα απαραίτητα μέσα ατομικής προστασίας σε σχέση με το 2014.

Ερώτηση 19. Ποια μέσα ατομικής προστασίας χρησιμοποιείτε;	Μάσκα	Μάσκα και γάντια	Μάσκα, γάντια, μπότες και φόρμα	Ότι γράφει στην ετικέτα	Τίποτα
2016	10,05%	36,23%	48,85%	1,54%	3,33%
2014	17,09%	38,15%	33,93%	3,50%	7,33%

Η υποτίμηση των κινδύνων για την υγεία των επαγγελματιών χρηστών γεωργικών φαρμάκων χαρακτηρίζει το ποσοστό των ερωτηθέντων που απάντησαν ότι δεν φορούν τα μέσα ατομικής προστασίας (απάντηση τίποτα).

Σε σχέση με το 2014, υπάρχει σημαντική βελτίωση.

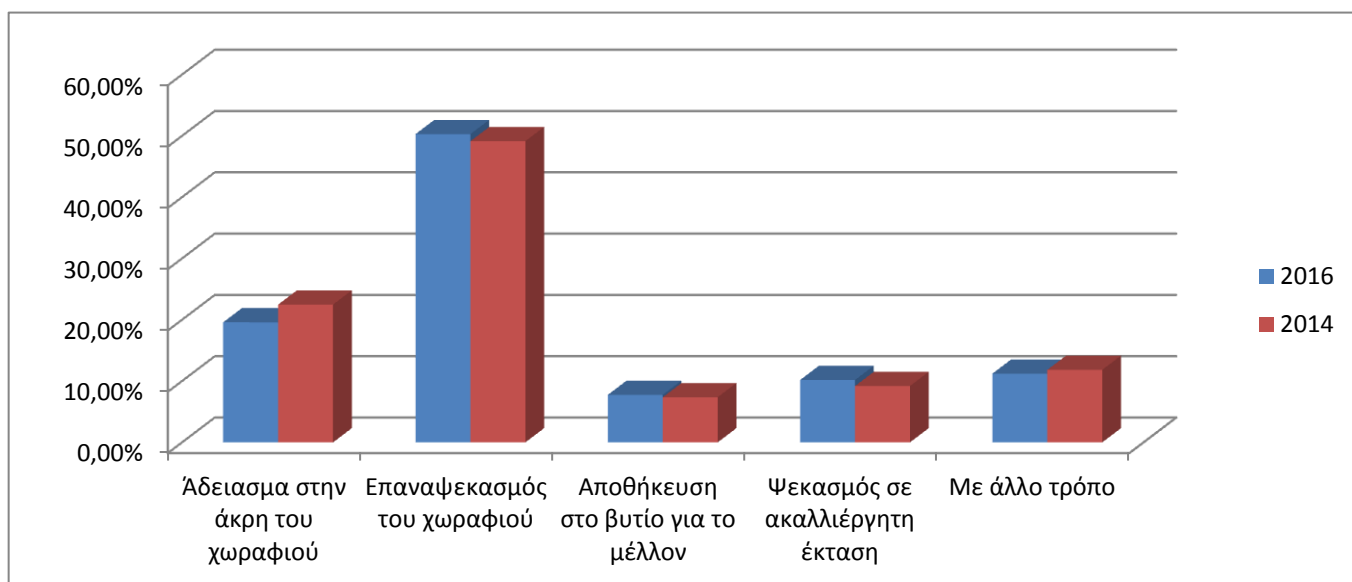

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

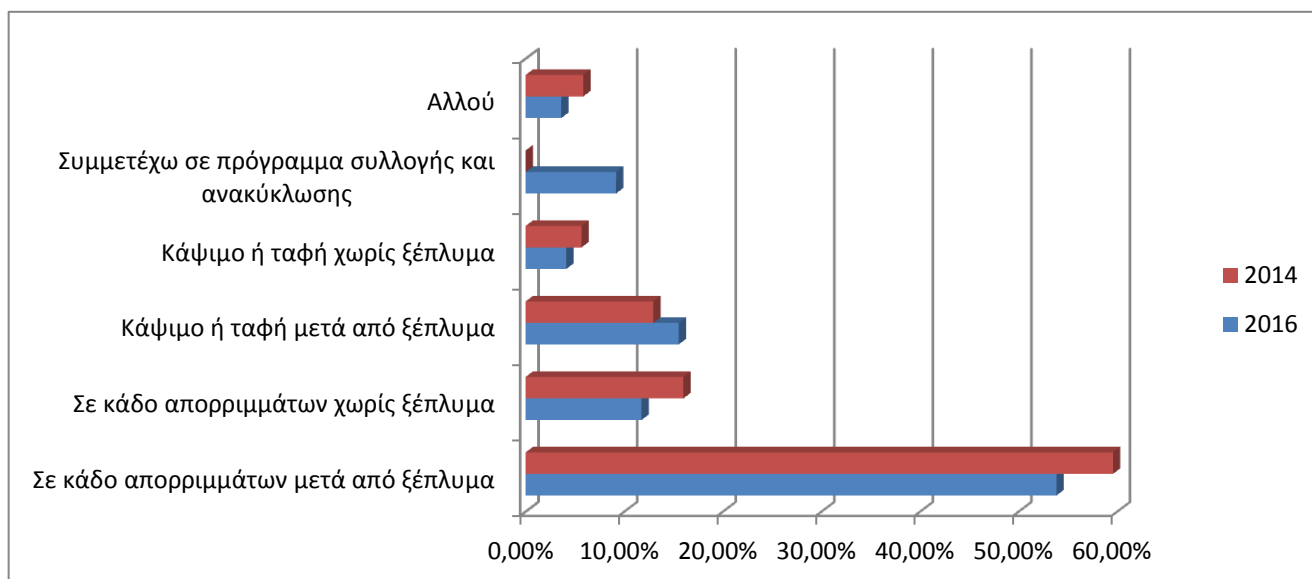
Η προστασία του περιβάλλοντος αποτέλεσε το περιεχόμενο των ερωτήσεων του κεφαλαίου αυτού. Οι ερωτηθέντες με τις απαντήσεις που έδωσαν περιέγραψαν τα σημεία που πρέπει να δίνεται ιδιαίτερα προσοχή για την μείωση των βλαβερών επιπτώσεων στο περιβάλλον από τη μη ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων.

Ερώτηση 20. Πώς διαχειρίζεστε το ψεκαστικό υγρό που περισσεύει;	Άδειασμα στην άκρη του χωραφιού	Επαναψεκασμός του χωραφιού	Αποθήκευση στο βυτίο για το μέλλον	Ψεκασμός σε ακαλλιέργητη έκταση	Με άλλο τρόπο
2016	19,59%	50,29%	7,75%	10,17%	11,21%
2014	22,48%	49,14%	7,36%	9,19%	11,83%

Η διαχείριση του πλεονάζοντος ψεκαστικού υγρού στους μισούς σχεδόν από τους ερωτηθέντες γίνεται με επαναψεκασμό του χωραφιού. Η πρακτική του αδειάσματος στην άκρη του χωραφιού πρέπει να αποφεύγεται καθώς εγκυμονεί σοβαρούς κινδύνους για το περιβάλλον. Επίσης, ο «άλλος τρόπος» που δήλωσε ένα αξιοπρόσεκτο ποσοστό των ερωτηθέντων πρέπει να διευκρινιστεί, καθώς υφίστανται καταγγελίες ότι γίνεται με λειτουργία του ψεκαστικού μηχανήματος κατά τη διάρκεια της διαδρομής της επιστροφής του ψεκαστή στο σπίτι του. Σε σχέση με το 2014 παρατηρείται μείωση αυτών που δηλώνουν ότι αδειάζουν στο χωράφι τυχόν περίσσεια του ψεκαστικού διαλύματος

Ερώτηση 21. Πού απορρίπτετε τις κενές συσκευασίες;	Σε κάδο απορριμμάτων μετά από ξέπλυμα	Σε κάδο απορριμμάτων χωρίς ξέπλυμα	Κάψιμο ή ταφή μετά από ξέπλυμα	Κάψιμο ή ταφή χωρίς ξέπλυμα	Συμμετέχω σε πρόγραμμα συλλογής και ανακύκλωσης	Άλλού
2016	53,84%	11,75%	15,52%	4,11%	9,17%	3,61%
2014	59,57%	15,99%	12,94%	5,66%	Δεν υπήρχε η επιλογή αυτή	5,84%

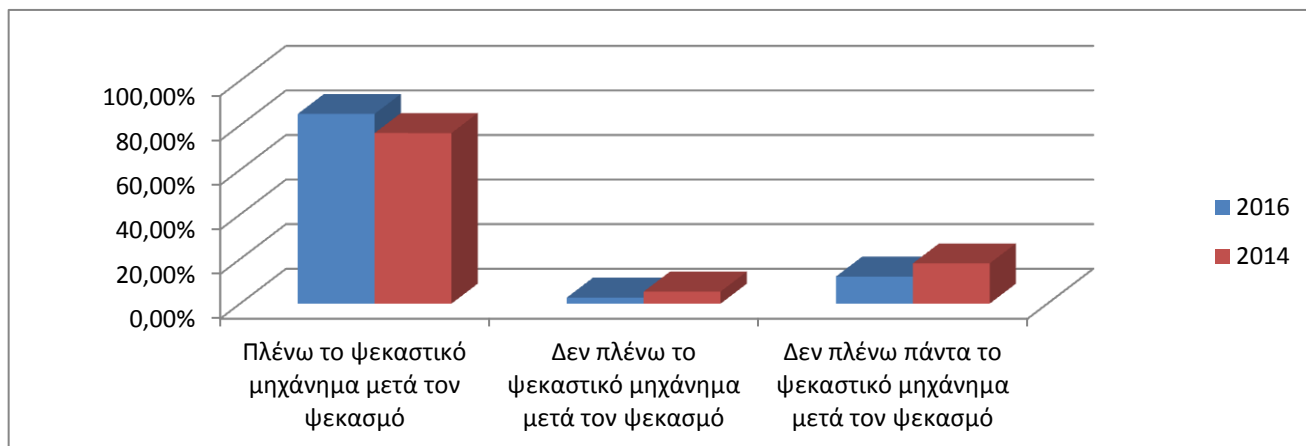

Η διαχείριση των κενών συσκευασίας των γεωργικών φαρμάκων αποτελεί σημαντικό πρόβλημα. Η πρακτική του καψίματος ή της ταφής είναι παράνομη και απαράδεκτη και σε κάθε περίπτωση πρέπει να αποφεύγεται από τους επαγγελματίες χρήστες γεωργικών φαρμάκων.

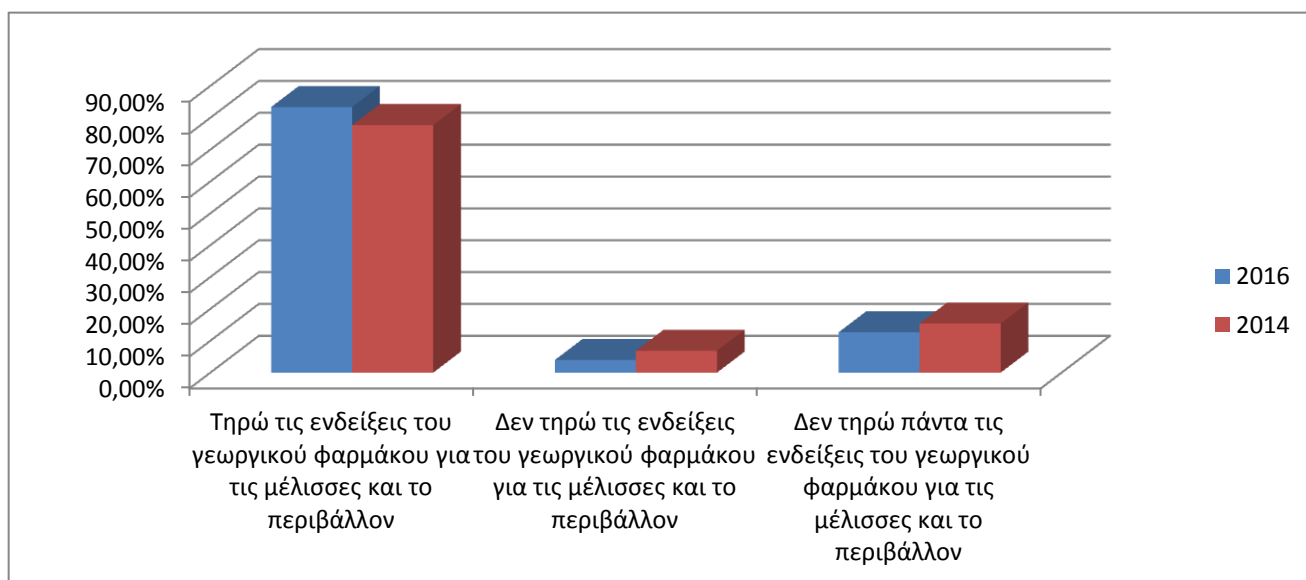
Φωτογραφία : Δ.Α.Ο.Κ. της Π.Ε. Δράμας

Ερώτηση 22. Πλένετε το ψεκαστικό μηχάνημα μετά τον ψεκασμό;	Ναι	Όχι	Όχι πάντα
2016	85,13%	2,73%	12,14%
2014	76,55%	5,40%	18,05%

Το πλύσιμο του ψεκαστικού μηχανήματος μετά τον ψεκασμό διασφαλίζει την ορθή λειτουργία του και τη μη πρόκληση υπολειμμάτων στην επόμενη καλλιέργεια από ψεκαστικό υγρό που είχε απομείνει στο βυτίο από τον προηγούμενο ψεκασμό. Ένα ποσοστό πλέον του 15% των ερωτηθέντων δεν πλένει πάντα το ψεκαστικό μηχάνημα μετά τον ψεκασμό, με αποτέλεσμα την προαναφερόμενη επικινδυνότητα. Σε σχέση με το 2014, υπάρχει σημαντική βελτίωση.

Ερώτηση 23. Τηρείτε τις ενδείξεις του γεωργικού φαρμάκου για τις μέλισσες και το περιβάλλον;	Ναι	Όχι	Όχι πάντα
2016	83,38%	3,96%	12,66%
2014	77,71%	6,86%	15,43%

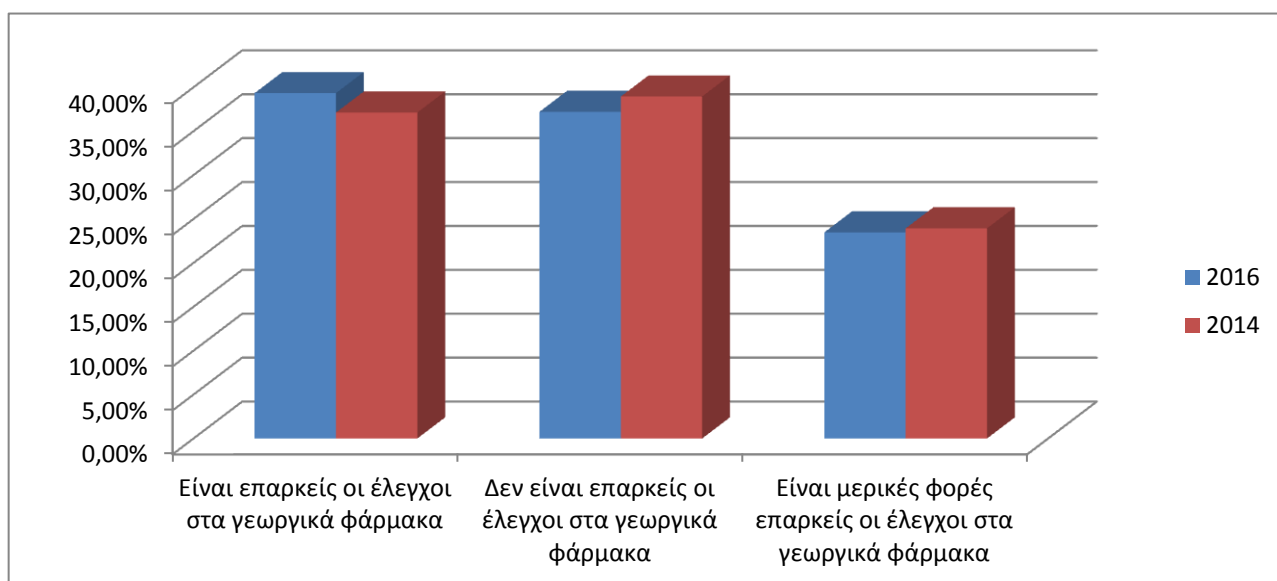
Η τήρηση των ενδείξεων κάθε γεωργικού φαρμάκου για τις μέλισσες και το περιβάλλον μειώνει τους κινδύνους. Σχεδόν το 17% των ερωτηθέντων δήλωσαν ότι δεν τις ακολουθούν ή ότι δεν τις ακολουθούν πάντα. Το ποσοστό αυτό πρέπει να μειωθεί και για το σκοπό αυτό πρέπει να αναληφθούν οι κατάλληλες δράσεις από όλους τους εμπλεκόμενους. Σε σχέση με το 2014, υπάρχει σημαντική βελτίωση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε

ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

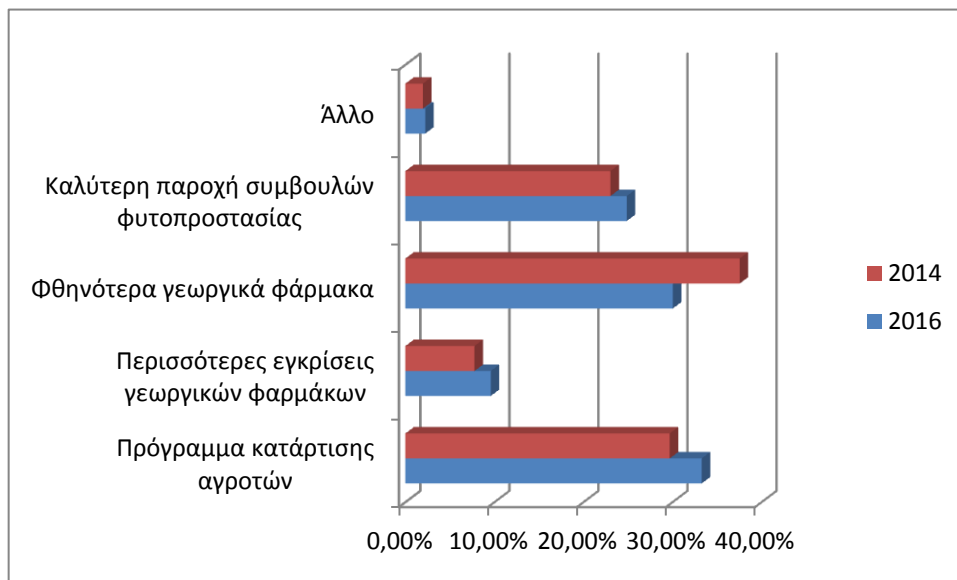
Στο τελευταίο κεφάλαιο ζητήθηκε από τους ερωτώμενους επαγγελματίες χρήστες γεωργικών φαρμάκων να εκφράσουν την άποψή τους τόσο για την επάρκεια του συστήματος επίσημων ελέγχων της χώρας μας όσο και για τις προτεραιότητες που πρέπει να τεθούν κατά τη γνώμη τους.

Ερώτηση 24. Θεωρείτε ότι είναι επαρκείς οι έλεγχοι στα γεωργικά φάρμακα;	Ναι	Όχι	Μερικές φορές
2016	39,33%	37,20%	23,47%
2014	37,12%	38,95%	23,93%

Οι απαντήσεις που δόθηκαν σχετικά με την επάρκεια του συστήματος επίσημων ελέγχων στα γεωργικά φάρμακα από τους ερωτώμενους καταδεικνύουν την αναγκαιότητα συνεχούς βελτίωσής του.

Ερώτηση 25. Ποια θα θεωρούσατε ως πρώτη προτεραιότητα;	Πρόγραμμα κατάρτισης αγροτών	Περισσότερες εγκρίσεις γεωργικών φαρμάκων	Φθηνότερα γεωργικά φάρμακα	Καλύτερη παροχή συμβουλών φυτοπροστασίας	Άλλο
2016	33,28%	9,59%	30,04%	24,86%	2,23%
2014	29,69%	7,76%	37,55%	23,03%	1,97%

Οι ερωτηθέντες επαγγελματίες χρήστες γεωργικών φαρμάκων κατέδειξαν ως προτεραιότητες τα φθηνότερα γεωργικά φάρμακα, την οργάνωση προγραμμάτων κατάρτισης και την καλύτερη παροχή συμβουλών φυτοπροστασίας.